

Теоретичні аспекти фінансових інвестицій, їхні особливості, форми та стратегічні напрями

У статті розглядаються теоретичні аспекти фінансових інвестицій, їхня сутність, особливості, класифікаційні ознаки, форми фінансового інвестування, стратегічні напрями фінансових інвестицій, фінансові інструменти та оцінка фінансових інвестицій.

Ключові слова: фінансові інвестиції, класифікаційні ознаки, форми фінансового інвестування, стратегічні напрями фінансових інвестицій, фінансові інструменти, оцінка фінансових інвестицій.

В статье рассматриваются теоретические аспекты финансовых инвестиций, их суть, особенности, классификационные признаки, формы финансового инвестирования, стратегические направления финансовых инвестиций, финансовые инструменты и оценка финансовых инвестиций.

Ключевые слова: финансовые инвестиции, классификационные признаки, формы финансового инвестирования, стратегические направления финансовых инвестиций, финансовые инструменты, оценка финансовых инвестиций.

The article deals with theoretical aspects of financial investments, their nature, characteristics, classification features, forms of financial investment, strategic areas of financial investments, financial instruments, and measurement of financial investments.

Постановка проблеми. Одним із найпоширеніших видів інвестицій є фінансові інвестиції або інвестування у фінансові інструменти, серед яких преважують цінні папери, з метою одержання доходу (прибутку) у майбутньому.

Фінансові інвестиції – це вкладення коштів або інших активів у цінні папери суб'єктів господарської діяльності. Інвестування вільних коштів у цінні папери передбачає різні цілі, головними з яких є одержання в перспективі прибутку від інвестицій; перетворення вільних заощаджень у високоліквідні цінні папери, встановлення офіційних відносин чи контролю над підприємством–емітентом [2].

Фінансові інвестиції є активною формою ефективного використання тимчасово вільного капіталу, оскільки до традиційних активів відносяться акції і облігації, то саме вони є основними інструментами формування капіталу одними підприємствами і напрямами його розміщення для інших.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Значний внесок, пов'язаний із розвитком питання щодо фінансових інвестицій та фондового ринку, ринку цінних паперів,

зробили такі вчені–економісти, як М.Ю. Алексеев, Л.М. Алексеев, Н.В. Блага, А. Вальчишен, А.А. Пересада, О.Г. Шевченко, Ю.М. Коваленко, С.В. Урванцева, Ю. Прозоров, О.Є. Костогризов, Н.С. Кузнецова, І.Р. Назарчук, Т.І. Лейко, О.Г. Мендрул, І.А. Павленко, О.М. Мозговий, М. Назарчук, Л. Червова, В.В. Оскольский, Б.Б. Рубцов, Г.А. Семенов, Т.В. Перекрест, О. Сухова, В.С. Шапран та ін.

Мета статті. Дослідити теоретичні аспекти фінансових інвестицій, визначити їх сутність, встановити їхні особливості, класифікаційні ознаки, виявити форми фінансового інвестування та стратегічні напрями фінансових інвестицій, а також визначити фінансові інструменти, та їх оцінку.

Виклад основного матеріалу. За чинним законодавством України: фінансова інвестиція – це господарська операція з придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів. Інвестування вільних коштів у фінансові інструменти передбачає різні цілі, головними з яких є: одержання в майбутньому доходу, перетворення вільних заощаджень на високоліквідні цінні папери, контроль над підприємством–емітентом тощо [6].

Фінансові інвестиції – це активна форма ефективного використання вільного капіталу підприємства, особливості якої полягають у тому, що вона:

- здійснюється на пізніших стадіях розвитку підприємства, коли задоволені його потреби в реальних інвестиціях;
  - дає можливість здійснювати зовнішнє інвестування в країні та за її межами;
  - є незалежним видом господарської діяльності для підприємств реального сектору економіки, оскільки стратегічні завдання їхнього розвитку можна розв'язати лише шляхом вкладень капіталу в статутні фонди і придбання контрольних пакетів акцій інших підприємств;
  - дає підприємству змогу швидше й дешевше реалізувати конкретні стратегічні цілі свого розвитку;
  - уможливорює вкладення підприємством коштів у безризикові та спекулятивні інструменти;
  - потребує мінімум часу для прийняття управлінських рішень порівняно з реальними інвестиціями (проектами);
  - вимагає активного моніторингу й оперативності ухвалення рішень під час здійснення фінансових інвестицій, оскільки фінансовий ринок має високі коливання кон'юнктури.
- Для формування й реалізації інвестиційної політики та розв'язання завдань оцінювання і обліку фінансових інвестицій слід зважати на їхні класифікаційні ознаки (рис. 1).

Фінансові інвестиції підприємства здійснюються в таких основних формах [7]:

- 1) вклади в статутні фонди спільних підприємств;
- 2) вклади в доходні інструменти грошового ринку (депозитні вклади в комерційних банках);
- 3) вклади в доходні інструменти фондового ринку (акції, і облігації, інвестиційні сертифікати і інші).

Направленість фінансових інвестицій багатьох підприємств останнім часом усе більше орієнтується на фондовий ринок.

Різні інструменти фондового ринку складають зараз приблизно 90% в загальному обсязі фінансових інвестицій підприємств.

Фінансові інвестиції групують за такими стратегічними напрямками [7]:

- інвестиційні операції з традиційними фінансовими інструментами;
- придбання похідних цінних паперів (деривативів);
- депозитні операції;
- пайова участь у спільних підприємствах.

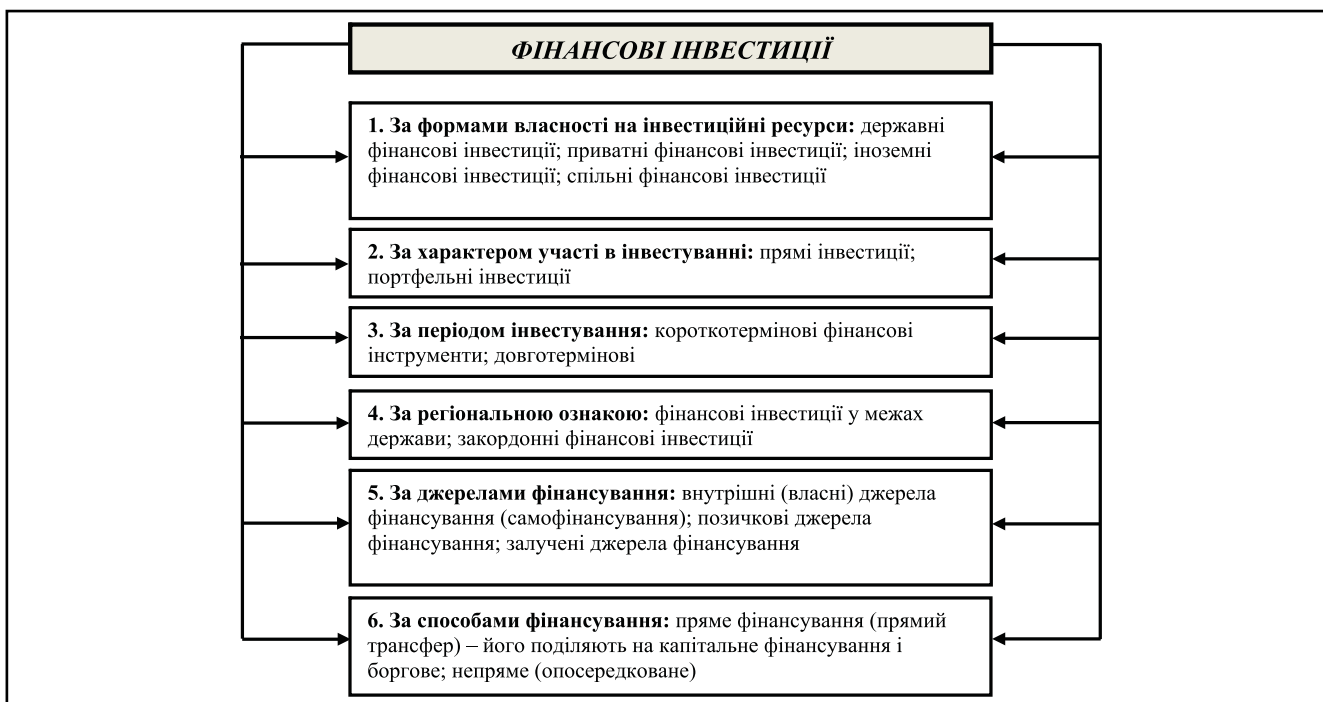

Рисунок 1. Класифікація фінансових інвестицій

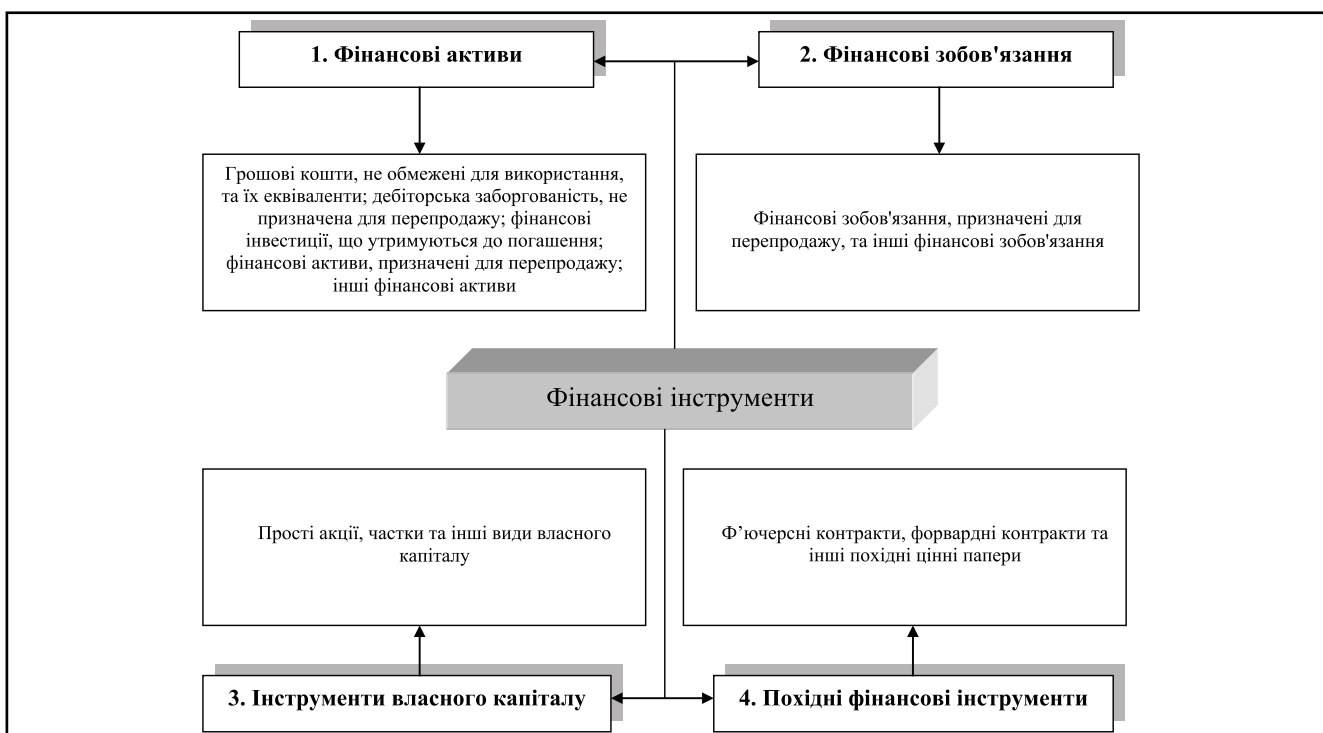
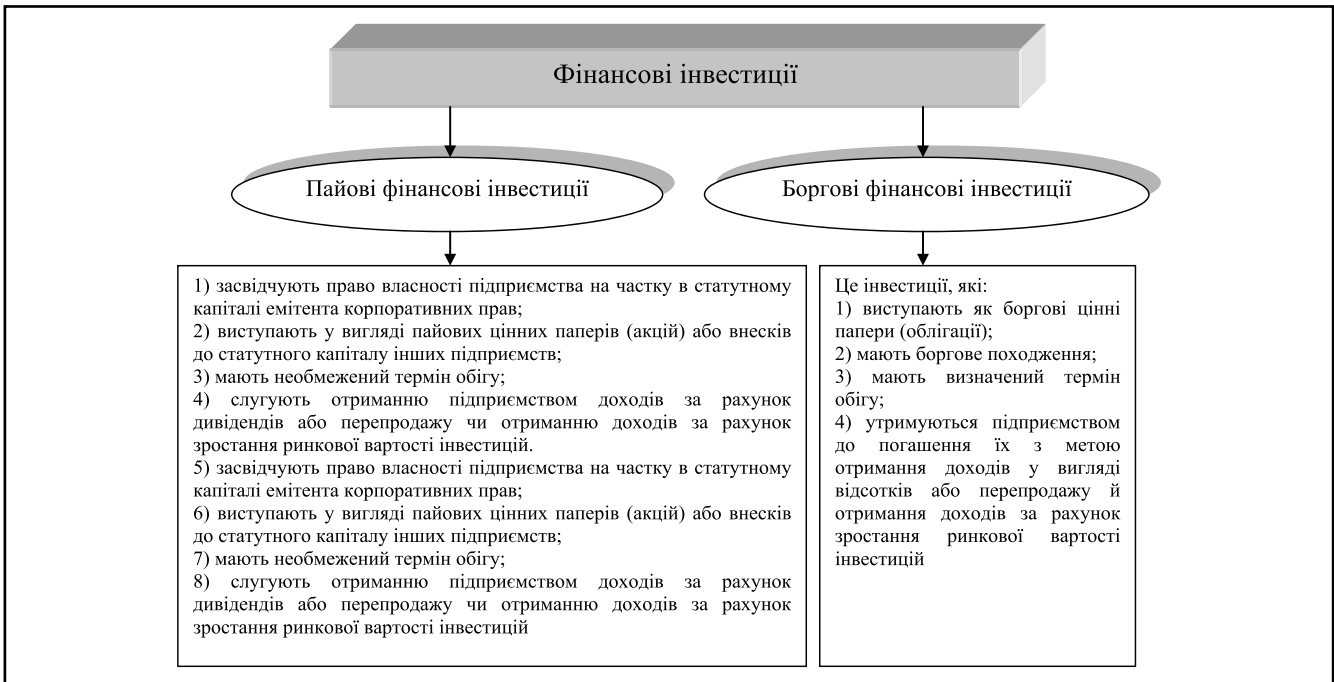

Рисунок 2. Базові фінансові інструменти

Рисунок 3. Поділ фінансових інвестицій залежно від придбаних паперів

Фінансові інструменти поділяють так, як на рис. 2.

Основою фінансових інструментів є цінні папери – документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), та власника та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передавання прав, що випливають із цих документів, іншим особам.

Усі цінні папери можуть бути використані для здійснення розрахунків, а також як застава для забезпечення платежів і кредитів.

Проте під час окремих етапів розвитку підприємства досить доцільним є здійснення фінансових інвестицій. Вибір фінансової форми інвестицій зумовлюється [8]:

1) необхідністю ефективного використання інвестиційних ресурсів, що формуються до початку реального інвестування за обраними інвестиційними проектами;

2) у разі якщо кон'юнктура фінансового ринку вможливає значно вищий рівень дохідності на вкладений капітал, ніж операційна діяльність на «затухаючих» товарних ринках;

3) за доцільності використання тимчасово вільних грошових активів унаслідок сезонної діяльності підприємства;

4) у випадках можливого «захоплення» інших підприємств для галузевої, товарної або регіональної диверсифікації своєї діяльності шляхом вкладення капіталу в їхні статутні фонди (або придбання вирішального пакета акцій) та ін.

Залежно від придбаних паперів фінансові інвестиції поділяють на пайові та боргові (рис. 3).

У разі придбання фінансової інвестиції за кошти до її собівартості включають: ціну придбання, комісійні винагороди, мито, податки, збори, обов'язкові платежі та інші витрати, безпосередньо пов'язані з її придбанням.

Якщо придбання фінансової інвестиції здійснюють шляхом обміну на активи, відмінні від коштів, собівартість фінансової інвестиції визначають за справедливою вартістю цих активів.

У разі придбання фінансової інвестиції шляхом обміну на цінні папери власної емісії собівартість визначають за справедливою вартістю переданих цінних паперів. Цей спосіб має особливість – формування статутного капіталу здійснюється за рахунок залучення активу у вигляді фінансової інвестиції.

Собівартість фінансової інвестиції може бути вищою або нижчою за справедливу вартість. У цьому разі фінансові інвестиції підлягають переоцінюванню. Якщо підприємство є власником акціонерних капіталів кількох інших товариств, такі акції розглядають як інвестиційний портфель короткотермінових цінних паперів; якщо воно володіє поточними борговими зобов'язаннями – як портфель боргових зобов'язань. Мірою зміни ринкової вартості переоцінюванню підлягає портфель, а не окрема інвестиція [8].

Оцінка довготермінових фінансових інвестицій залежить від різновиду цінних паперів, що формують інвестиційний портфель, а також від рівня впливу інвестора на операційну й фінансову діяльність підприємства, акції якого були придбані.

Завдяки фінансовим інвестиціям в акції підприємств можна отримати певні економічні вигоди для інвестора, зокрема дивіденди, встановлення контролю тощо. Розмір цих інвестицій визначає статус інвестора і слугує критерієм наявності контролю підприємства з його боку.

Основна інформація стосовно фінансових інвестицій в асоційовані й дочірні підприємства міститься в П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Положення цього стандарту кореспондують із вимогами П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» та 20 «Консолідована фінансова звітність».

Висновки

Отже, фінансові інвестиції – це вкладення коштів або інших активів у цінні папери суб'єктів господарської діяльності, де головною метою виступає одержання в перспективі прибутку від інвестицій, перетворення вільних заощаджень у високоліквідні цінні папери, встановлення офіційних відносин чи контролю над підприємством–емітентом.

Також фінансові інвестиції характеризуються певними особливостями, основними з яких є:

1) використання у двох напрямках: перший – отримання додаткового інвестиційного доходу у процесі користування вільними грошовими активами; другий – їх протиінфляційний захист;

2) надання суб'єкту підприємницької діяльності вибору широкого діапазону інструментів інвестування за шкалою «дохідність – ризик» та «дохідність – ліквідність»;

3) виходячи з багатогранної інфраструктури фінансового ринку, пильніший та змістовніший моніторинг у процесі фінансового інвестування.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року // www.rada.gov.ua

2. Закон України «Про цінні папери та фондову біржу» від 18.06.91 №1201–XII // www.rada.gov.ua

3. Про Державну Комісію з цінних паперів та фондовому ринку: Указ Президента України від 14.02.97 №142/97 // Урядовий кур'єр – 1997. – 20 лютого.

4. Алексєєнко Л.М. Вибір фінансової стратегії виходу підприємства на ринок цінних паперів // Фінанси України. – 2009. – №12. – С. 50–55.

5. Блага Н.В. Державне регулювання фондового ринку // Фінанси України. – 2008. – №7. – С. 89–93.

6. Вальчишен А., Прозоров Ю. Финансовый рынок Украины: анализ инструментов с финансируемой доходностью // Рынок ценных бумаг. – №5(236). – 2009. – С. 40–46.

7. Кузнецова Н.С., Назарчук І.Р. Ринок цінних паперів в Україні: правові основи формування та функціонування. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 526 с.

8. Лепейко Т.І. Технологія аналізу кон'юнктури ринку цінних паперів // Фінанси України. – 2008. – №10. – С. 131–138.

9. Мозговий О.М. Фондовий ринок. – К.: КНЕУ, 2009. – 316 с.

10. Оскольский В.В. Ринок цінних паперів України: погляд через призму діяльності Української Фондової біржі. – К.: УФБ, 2008. – 216 с.

11. Портфельне інвестування. Навч. посібник / А.А. Пересада, О.Г. Шевченко, Ю.М. Коваленко, С.В. Урванцева. – К.: КНЕУ, 2004. – 408 с.